

ДОМАЋИ ЛИСТ

Цена је листу
на целу годину 2 ф.
на по године 1 ф.

Излази сваког 1. и 16. дана у месецу.

Уредник, власник и издавалац:
СТЕВАН КОЊОВИЋ учитељ.

Цена за огласе:
на целој страни 8 ф.
на по стране 4 ф.
на четврт стране 2 ф.

ПИЈАНСТВО.

од † Петра Коњовића*)

професоранта и богослова

„И не опијајте се вином,
у коме је блуд, него се
још испуњавајте духом“.

Еф 5 18.

вим речима, пуним очинске љубави и учитељске науке, опомиње нас Ап. Павле, да се чувамо од прекомерног употребљавања вина и других силовитих пића, — стављајући нам као неизбежну последицу блуд, тај гадни и најгнуснији порок, који из корена нарушава најзвишенији човечији позив — морал.

Ни један порок, ни једна зла навика, не повлачи за собом толику поворку злих и грозних последица, као пијанство. Онај дом, у коме је старешина одан пићу, тај дом са целом породицом подкопан је из основа; над тим домом не лебди божији благослов! У таквом дому драги Србине, можемо са грозотом да посма-

*)Пошто овај чланак одговара програму нашег листа, то га вадимо из заосталих покојникових списа, који је више таквих тема за живота свога израдио.

трамо најужасније призоре; можемо да се уверимо о најжалоснијим појавама. — Пустош влада свуд; голе рушевине, куд погледаш! Приђеш ли ближе, а ти ниси у стању за доста да стегнеш срце твоје, оно ти тешком тугом надима груди од жалости, јер кућа ова са немара и пијанства на очиглед пропада. Уђеш ли унутра, а теби се коса јежи, кад угледаш уплакано домаћицу; крв ти се у жилама следи, а кроз срце ти се нека студен провлачи, кад ти нуз ухо прохуји очајнички врисак ситне и гладне дечице! Јест, они вриште, јер нема ко да их лепцом захрани; нема ко да их очинском негом негује; нема кога, ко ће их благим бабиним осмејком предусретати! А ко ће их, кад им се бабо по крчмама скита! Кућни газда, за кућу не мари! — Страшно је то, кад се млађи привијају у оскудици и наготи, а нечовечни старешина по крчмама се весели и размеће — та он се јадник у биртији срећним осећа. Он гази заклетву, дану пред Богом, другу своме; он заборавља на породични свој најзвишенији позив;

он заборавља на грађанске дужности своје, и готов је ступити и у нај-покваренија друштва, само да задовољи грозну страст своју. Па да ли се такав сме назвати верним мужем своје жене? Да ли се усуђује на себе узети њежно име очино? Истина, он носи име мужа, њега оцем зову: али он није тај, он није достојан, да на себе прими ова поносна имена, јер је погазио задату верност супружанску, гадном је страшћу заменио бригу родитељску. Пијанац је упропастителъ имања свога, он је ругло и срамота верне му љубе, та он је драги Србине убијца рођене деце своје!

Није пијанац као пијаница само имаће своје и своје породице упропастио, уз то има још нешто драгоценије: сатро је оно, што тешко повраћа натраг-а то је здравље. Какво здравље може бити у човека који неуредно провађа живот свој? Данас постоје науке, како ћемо по саветима учених људи, своје тело у здравом стању да одржимо. У каквом здрављу мора такав човек да је, који баш својом зверском нарави против природе, против здравог разума влада? Зар може такав човек здрав бити, који с дана на дан зверском халаљивошћу претоварава тело своје, са којекаквим силовитим и и отровним пићем? Каквом се здрављу може надати човек, који бежи од свежине природине у загушљиве и смрдљиве крчме? Па још савладан вином и ракијом, кад лежи на крчмарском столу, или под њиме а још чешће и на улици на хладном камену, или у блатњавом глибу! Јест, то му је постеља, ал не да одмара тело своје, него незнајући о себи ништа, предаје се учељусту грозне болести, која га после неумитно цеди и кида, док га најзад и у гроб не сјурва. — Грозно је погледати „древ-

ну пијаницу,“ како му је лице потавнело и од неспавања набуло; очи му замућене и закрвављене: руке му дрхћу и од малаксалости клецају. Та зар си се један пут драги Србине згрозио, кад си видио човека „створена по лицу и подобију божију“ пијана, где без свести тамо и амо тумара и лута, на ругло рода људског а на срамоту своју и својих. Зар дакле није овде пијанство дотерало, да овако каља образ божији и да овако гадним начином понизи достојанство своје, ниже од безумног скота?

Сваки је човек позван и по здравом разуму своме, и по закону божијем и грађанском, да само оно чини што је добро, ваљано и поштено. Сваки човек има у себи неумитног судију, судију свију судија, кога ми савешћу зовемо. Савест, то чедо и огледало душе наше, не престано нас гони и нудка, да поштено и праведно чинимо. Учинимо ли противно, она нас позива на строги одговор, не да нам нигде мира ни покоја, то је знак, да смо огрешили душу своју. Душа наша, која нас узвишује над безумним животињама, то је образ и прелени дар божији. — Каква награда, какво ли одликовање за човека?! Савест, добра дела, а уз то поштење и остале врлине, то су безцен украси душе наше. Изгуби ли ко част, окаља ли ко поштење своје, тај је окаљао и душу своју. — Сад долази да се запитамо: ко ће се пре о савест, о част и поштење своје огрешити, да ли трезвен човек или пијаница? — Пијаница је човек без савести, без части и поштења; он је понајвише склоњен на свако зло, само на добро не. —

Св. Писмо изричући стих да вино весели срце човеково, није помињало на неумерену употребу, јер умерено употребљујући оно нам

служи и као храна и као пиће. Оно нас не храни у тој мери, у којој нас оживљава; подстиче нам снагу, не толико телесну колико умну, на бурнији и снажнији рад. Јако утиче на душевни расположејај човеков; оно га разведрава и пријатну веселост ултва у њега. Много је вештака,

песника, говорника, црпило из вина, и полета и снаге и одушевљења за свој рад. И опет велим да ове лепе особине вина, само се онда у нама појављују, кад га са мером и паметно, узимамо и употребљујемо. Укратко да сведемо, да пијан човек и душевно и телесно опада и пропада.

ВОЋАРСТВО.

Опадање плода са воћака.

Много се пута догађа, да нам поједине воћке по нашим баштама, лепо цветају, па неке се и приметну, плод им прилично одрасте, па сав напоследку опадне, без да нам и један зрео до уста дође. О томе су много умни воћари размишљали и тражили узрок, овој немилој појави, како би, са-

знав овај, могли га лакше уклонити, и воћку удесити тако, да по свом природном задатку потпуно рађа, па и дозре.

Ако воће опада, а није пре тога на њега наишла, каква елементарна непогода, или не опада услед навале каквих затирача, то јој узрока морамо тражити, на подножју њеном, — у земљи у којој живи.

Свака биљка, па по томе и воћка, храни се из земље преко својих жила. На ове прима х р а н љ и в и

ПОДЛИСТАК.

ВОЋКИЦА.

Валамак сам посадио
У врти прошле јесени,
А од овог пролећа је
У прекрасној промени.

У земљи се учврстио,
Снаже му се жилице,
Горе су му иштерале
Њежне, више границе

На њима је зелен-лишћем
Окићена стабљика
Са несташним повешарцем
Љуби јој се вршица.

*То ће дрвце сваког лета
Веће, јаче бивати, —
Богато ће густа хлада.
Лета воћа давати.*

ИВ. М. ПОПОВИЋ.

Леп рукопис.

— Приповетка из редарског живота.
Прерадио **Ив. М. Поповић.**

Од прилике око седам часова изјутра дотрчи ми вратар гостионице код „Португалског краља“, ког сам човека добро познавао, те ме замоли, да одем с њим до споменутог хотела, јер се тамо прошле ноћи велика по-

сок који спровађа горе у лишће где се предисањем преобрази у праву храну, тако звану камбијум (мезгру). Ова кад се повраћа натраг, примењује се на прављење нових, основних делића биљских (ћелија). Ови делићи односно ћелије, могу да буду двојаке, једне су, које увећавају дрво, а неке су из којих ће да се појави цвет, за даље расплођавање. Сад, ако воћка довољно добија праве хране из земље, да може на обоје горе речено применути, то она онда упоредо расти и роди т. ј. подпуно јој се плод развије: па још и за годину заметак образује; напротив, ако је слабо хране, односно, ако је мало хранљива сока, па по томе мало и мезгре, или ако је много хранљива сока, али мало прилике да се овај у праву храну преобрази, кад је нпр. воћка у хладу, она може јако у висину да напредује, али је мало мезгре, по томе мало и заметака за идућу годину, као што је мало хране и за ову годину, и плод приметити у недостатку хране, мора да опада у развијању своје, изложен је одма свакој непогоди и

многим затирачима, па тако и пре времена и однадне.

По томе дакле, кад је земља у којој је воћка засађена мршава, слабо хране горе спровађа; спровађа само толико, да се ова у животу одржи, истина и приметне, али због оскудице у храни, плод јој још зелен мора да однадне.

У таком случају, кад је видимо и по спољашности њеној да једва животари, лако јој је помоћи, направити за јесех или у крајној нужди, за пролеће добра ђубрета, и нађубрити је преко целе површине жила јој, колико год под круном простора заузима. Или је можемо преко лета, ретким (житким) ђубретом заливати у више пута. Тиме ће се она брзо освежити, живахније растити, доћи у своје најприродније стање, и наравно потпуно и рађати. Не подигне ли овај поступак такову воћку за годину дана, знак је да је њеној малаксалости са свим други узрок. Узрок кога опасном бољетицом називамо, и од које ју је тешко отети — таква воћка, а пре а после мора са свим пропасти.

хара догодила, нестало је знатне своте новаца.

Одмах сам пошао и на путу дознам да је јуче у вече у десет часова непознат господин са малим завежљајем у руци дошао и одсео код „Португалског краља“ и да је иети, чим је вечерао, отишао у своју собу, изјавивши, да ће још те ноћи добити брзојав, те онда по свој прилици мора даље путовати. Тако је и било. Добрио га је после три часа пред зору. Вратар је одвео послужитеља са брзојавног звања к реченоме странцу, који је, као што је изгледало, дубоко спавао, по што се тек после многократног куцања и лупања појавио; врата је тек у пола отво-

рио, да прими брзојав и тим истим начином дао је и напојницу разносоцу, после чега је замолио портира, да мало причека, јер је рад прочитати, да види: ваља ли му одмах отпутовати. За кратко време викне, да за десет часака (минута) гостионична капија отворена буду и после одређеног времена занета се и ешао са пртљагом, а вратар га је, по што је од главнога пивничара (келнера) дознао био, да је иети — пре него што је легао — исплатио рачун — без сваке тешкоће пустио.

После шест часова из собе бр. 34. чула се страшна вика, одакле је богато одевен путник преко степеница јурио и запомагао: „Покрали су ме, однели ми

Опадању плода са воћака, може да буде и то узрок, ако смо на једном месту имали н. пр. више година једну воћку засаћену, која је на том месту расла и напредовала. Она је на том месту, већи део оне хране, коју поглавито за себе треба, црпила тако, да баш те хране, које за такву врсту воћа највише треба, најмање овде има. Сад кад смо је извадили, па на то исто место, после кратког времена, опет засадили такове врсте воћку, нпр. где је јабука била да засадио јабуку, или крушку, извесно је да на том месту, не може напредовати, јер онога баш нема, чега највише треба. Она ће овде растити, али опадање плода мора за извесно наступити.

Може се још на више узрока наћи, због чега воће опада, али се они стичу у земљи, с тога ћемо баш на њу и обратити више пажње и њу покушати, да поправимо, како би нам обилним плодом рађала.

Већ једном споменуемо, да се такова земља да ђубретом поправити, и то најбоље, ретким ђубретом. То пак бива на овај начин: У једном

повећем однивеном бурету у поточној, барској, или кишној води, замути се свежа, сваковрсна ђубрета, крви, пепела, чађи, песка и земље, а ако је могуће још додати и брашна од самлевених костију. Ова смеса треба да постоји неко време, али да се чешће замућује. Међутим ваља ашовом прићи дотичној воћци, и у округ под њом ископати јендечић, за један ашов широк и дубок, али толико далеко од стабла, колико обим круне далеко пада. У ископани јендечић се успе према величини воћке, по неколико канти овога муља. Обично на средње величине воћке, по 5 канти, по том се загрне опет јендечић. Овако се преко целог лета може двапут, или највише три пут покушати. Овде нам ваља још и то приметити, да се оваково ретко ђубре примењује само на воћке, чији су плодови јабучасти и јагодасти; напротив, коштичаве воћке, и воћке које дају плод у љусци, не ђубре се толико животињским ђубретом, колико иструлим биљским помешаним са земљом, песком, пепелом и кречом.

Као год што се од горњи са

четрдесет и осам тисућа талира!⁶ Цела кућа се узбунила и устумарала. По што су пак различити знаци, о којима ћу се у гостионици из ближе уверити моћи, показивали, да је ту крађу онај странац, који је после поноћи отпутовао, учинио, гостионичар је тако послао вратара к мени, да бих истрагу повео.

Кад сам онамо припео, видех, да се узбуђеност ни онда није стишала. Господар, пивничари и гости искупили се у ручаоници, где су се снажно машући рукама, живо разговарали.

Све сам учинио, што год ми се дало. Да их умирим и замолим гостионичара, да ме одведе до оштећенога.

Овог смо у соби затекли. Био је то крупан и јак човек, од прилике у четрдесетој години, али веома блед и поражен ма да се већ видело, да к себи долази, јер ми је на питања мирно и овако одговарао:

— Име ми је Иго Рајтер; у добром сам стању и купио сам властелинско добро, што је одмах иза овога места, за деведесет хиљада талира. Данас ми је требало прву отплату од четрдесет и осам хиљада издати, за то сам и дошао јуче са означеном свотом у шпагу. По што сам веома уморан био, одмах сам легао, а јутрос, кад сам устао, приметим, да ми је из новчаника нестало означене своте, што до сад, ма да сам свугде тражио, и нисам нашао.

стојака прави ретко ђубре за летње нађубривање, тако се може у јесен направити од свих споменутих састојака, чврсто ђубре, и тако под воћку носити и прекопати га и помешати са горњом земљом, који над жилама лежи, да падајући влага преко зиме носи из овог ђубрета и храну потребну доле на жиле, ове добро хране, и за идуће пролеће је на нов и бујнији живот покрене.

Уз то има код сваке врсте воћака, неке подврсте, које по природи својој јако плодом опадају. Такове воћке можемо и горњим начинима потпомагати, али ако им то помоћи не може, оно је најбоље да такову воћку каламљењем оплеменимо, другом којом врстом, која по природи својој, не опада радо, и тиме ћемо врло лако а и брзо оно постићи за чим тежимо.

П Ч Е Л А Р С Т В О.

Ж И В О Т П Ч Е Л И Н.

§. 14. Разно.

Пчеле имају особито изоштрена чула, за познавање свога места. Оне за кратко време могу врло брзо да упознају своје место, на ком им лежи кошница, и кад би их однели, или би саме одлетиле, на један па и два часа даљине, без икакве лутње брзо ће се натраг на своје место, и у сво-

ју кошницу повратити. Помакнемо ли кошницу нешто мало на страну са свога места, оно кад се врати са наше, управо лети на ону тачку и тамо тежи на којој је стајало мало пре лето, и тек кад види да је кошница мало узмакнута, а ипак је њена, онда ће у њу улетити, а иначе ће све до пред вече на оном месту облетати. —

Кошницу, која је безматка, кад куцнемо, пчеле ће у њој жалостан, суморан, и подужи глас од себе да-

— А да ли су вам ноћас врата од собе закључана била?

— Не. Био сам, као што рекох, врло утрућен, па, неодољиво жудећи за санком и миром, са свим сам заборавио, да их забравим.

— Где сте држали новчаник?

— У доњем капуту изнутра у џепу, а сво сам одело, кад легох, метнуо на столицу, што је поред постеље стајала.

— Да ли се опомињете, да сте ноћу какву луцу чули?

— Не сећам се, јер сам тврдо спавао. —

— По томе је — дакле — за лупежа лако било, да се неприметно увуче у

собу, да вам извади новчаник из капута и да исто онако неосетно и оде. Будите тако добри, па ме изволите извести и о томе: да ли знате, да сте где год на путу споменули о новцу, што сте код себе носили?

— Нисам. Већ од јутрос размишљам о истоме, јер ми је на ум пало, да би по истрагу од велике важности било, кад бих вам у томе ослонца могао дати — и то тим пре, што се сваки поступак од стране харамџе у свезу може довести с овим, што му пре злочина познато беше; али поред свега тога ипак се не сећам, да сам где о новцу споменуо.

— А на који сте начин обвезнице и менице и т. д. што сте имали, у готов

вати. Напротив, где је матица, ту на мах живо зукну и у један мах престану.

Пчеле имају врло оштар слух. Мали покрет на кошници кад се с поља учини, на мах су све унутри на опрезу и спремне ма коме да отпор даду; свака је готова за бој. —

Пчела има на себи двојаке очи и то три мања ока, која се налазе на челу јој; ове очи имају облик троуголника, ове се називају *ч е о н е о ч и*. Њима пчеле гледају у даљину. Имају још и два већа ока, која стоје са стране на глави; ова се два састоје из небројено малих ситних очију, које су скупа превучене са једном кожицом. Њима пчеле гледају у близину.

Свака пчела познаје сваку пчелу из своје кошнице по мирису, по томе се држи да свака кошница има свој особити мирис, кога пчеле умеју фино да разликују. Удаљену добру пашу, пчеле врло брзо нађу, и то наравно помоћу свога добро развијеног чула (органа) за мирисање.

Пчеле имају добро изонштено

чуло и за кушање, а то се види и отуд, што радије једу чист мед новодом помешан, или мед који је прокисео. —

Вели се, да врло јаки народ, који је напунио своју кошницу медом, те нема места ни за грађење воска, ни за сабирање меда, често носи мед у суседство, и тамо га у празне ћелије истреса. Или пак ове пчеле направе с поља где је саће, у каквом закутку, и у њега мед носе. У ово саће матица не може никад јаја носити. —

Напуне ли пчеле своју кошницу тако, да више нема места, то ако им се кошница не прошири, јако попусте од своје вредноће. И на ово мора пчелар јако да пази. —

Лети и то с вечера, а кад што бива и преко дана, да се много пчела у виду клупчета навата око лета и све крилицама тренећу. Ово чине ради пречишћавања поквареног ваздуха у кошници — вентилирају. То можемо лако се уверити да је заиста тако, метнимо само прст пред лето, па ће мо осетити, како из кошнице кроз лето јури напоље топао ваздух.

новац преобратили, јер не могу претпоставити, да сте ту велику своту без камате и то дуже времена у орману држали?

— Да како, да не. Ти су новци у државним и разним хартијама од вредности лежали. Прекјуче сам био у престоници, где сам их на берзи продао.

Ко је био присутан, кад сте новац примали?

— Осим особља дотичног друштва за мењање новца — нико више.

— А у каквим сте комадима добили?

— Уплатицама (банкама) од пет стотина талира.

Јесте ли управо амо дошли с новцима?

— Не. Сврнуо сам био у М. да у,

ондашњој чувеној творници за парне вршаће стројеве наручим такав и за себе.

— Тамо сте и ноћили.

— Тако је.

— По томе ћете за извесно знати: где сте вадили новчаник?

— Наравно. То се јуче у јутру десило, кад сам исплаћивао рачун у м-ској гостионици код „Златне круне“.

— А да ли је осим господара, или којег пивничара, ком сте плаћали, још кога било тад онде у близини?

— Осим келнера, који ми је рачун поднео, нисам никога видео.

— Је ли исти приметно: како вам је новчаник пун?

Кад би могли измерити једну килу (kg.) пчела од оних, које су на лету на кошници, и по бројању људи који су то већ покушавали, нашли би и ми 10 до 11 хиљада раденица; а једна кила пчела из роја, који се данас ухвати у коме су све пчеле сна-

бдене са медом, броји 7 до 8 хиљада. Рој од 2 kg. има у себи око 14 до 16 хиљада пчела. —

Пчеле не могу ни јаја ни црвиће своје из једне ћелије у другу пренашати. —

ВИНОГРАДАРСТВО.

О струјању сока у виновој лози.

(Циркулација сока).

Кад помотримо један чокот остављен сам себи на обали где у крај јендега, или на другом ком месту, приметимо на њему за неколико само година, грдну разлику међу њиме и међу оним, што га ми у нашој башти негујемо, па нек су оба баш и од једне врсте грозња. Овај, што га не негује рука човечија, сав ће загуњавити, лоза му је за неколико година толико дуга нарастала, да једва можемо себи представити, да ли је могуће, да винова лоза

може, да достигне ту дужину. Све споредне лозе су врло танке и слабе, а што је најглавније тако је већ одивљала, па и са плодом својим, да исте врсте чокот, кога у башти негујемо, много друкчији плод донесе, него овај задивљали. Даље ће пажљиви посматрач још и то приметити, да главно растење ове лозе јесте на врховима; у дну њеном ништа а у по среди једва ће се и видети по који слаб ластар, и по који кржљав лист. Напротив, ако лоза није имала маха, да даље у висину расте, но се крајеви спустили доле, то ћемо приметити, да ластари на свима деловима њеним врло слабо терају, а на

— То немогу позитивно знати.

— Да ли сте му што спомињали о намери свога путовања у овај град?

— На сваки начин. Распитивао сам се за угледну и ваљану гостионицу, те ми је ову препоручио.

— Како је споменути пивничар изгледао?

— Леп младић са црном и пуном брадом; био ми се веома допао са учтивог, љубазног и примамљивог понашања.

За тим се окренем и запитам гостионичара:

— Слаже ли се овај спис, ако знате, са оним подозривим путником, што је ноћас отишао?

— Нисам га видео, рече овај; али по казивању најстаријег ми пивничара, који га је послуживао, није тако изгледао.

Имајте доброту: пошаљите амо!

Господар се удали и за кратко време опет се врати са оним пивничаром, који је повећу књигу под назухом донео.

И од њега сам од прилике оно исто чуо, што сам већ и од вратара дознао био.

— Онај странац беше просто обучен и дежмекаст човек са кратко ошишаном плавом косом и брадом, а имао је око тридесет и пет година. Понашање му је мало ветрењасто, али не тако, да упада у очи. Кад ми је до знања ставио, да је вољан: код нас преноћити, донео сам путничку

оном делу, које је највише, па ма то и савијутак био, највећма је ластар истерао. Ако је пак лоза у таквом положају била, да се није могла ни пењати ни спуштати, него по рав-ној земљи се разводити, приметимо да су на такој лози сви ластари под-једнаки. — На основу ових посма-трања, долазимо на тај закључак, да лоза према положају своје, не храни једнако све ластаре, а према томе, не доноси на свима деловима, ни јед-нако много, ни једнаког плода.

Главни правило важи, да онај део лозе најбољма расте и напредује, који највише сока добија; а код лозе у највећој количини сока добије онај део лозе, који је највиши; а најнижи део најмање сока добија, и по томе и слабо успева; према томе се и средњи делови лозе равнају.

Пошто смо пак видели, да на растење лозе, а по том и донашање плода, јаки утицај има циркулација сока, то је веома важно, да сваки ви-ноградар сазна, кад и на који начин бива струјање сока, те да према томе може и свој рад тако удесити, да му овај што више користи донесе.

Ради лакшег појимања узмемо три примера :

Први: Узмемо један чокот и на њему оставимо само лозу једну од 7 очију; ову лозу привежимо уз тачку тако, да заузме усправан положај. Кад ластари из свих 7 очију поте-рају видићемо, прво, да је горње највише седмо око најпре набујало, пре потерало, бољма израсло, и нај-лепшиа плода донело, него свих 6 очију под њим. Шта више прво од доле једва ће кад-год касније и по-терати и за сво време кржљаво бити, остали ће такође мали и кржљави бити нешто бољи од првог, али мно-го гори од седмог. — Дакле то је јасан знак, да сок горе жури и тамо благотворније утиче, него на она ока која леже доле под њим.

Други: Поред оног првог чоко-та, узмемо опет један чокот са јед-ном лозом од толико исто очију, и привежимо је косо уз тачку тако, да делп прав угао на пола — 45°. — Кад очи крену, видићемо да је опет горње око односно ластар нај-бољи, а доњи су све слабији један од другог за једно око све што год

књигу и замолим га, да се упише. — „А да ли се то баш мора чинити?“ запита ме. — „Тако се ниште од редарства.“ — „Па нек буде!“ — И на то је ово уписао.

Међу тим је пивничар отворио књигу показујући ми на тај потпис.

Одмах сам прочитао :

„Фридрих Фехтхамер, поседник из О.“ —

Ово је дивно и особитим повукама написано било.

— Странац је, продужи келнер, ле-тимично разгледао списак и на брзо рече: „Где : Иго Рајтер из В.! Он ми је стари пријатељ, кога давно нисам видео ! Је ли још и сад ту?“ — „Јесте, одговорим; сад

је баш у соби.“ — Данас ће већ касно бити : да га посетим, рече : али ваљда не ћу морати ноћас отпутовати, па ћу га онда сутра у јутру потражити. А где је, у ком броју?“ — „У тридесет четвргом.“ — „Добро. Шта имам : да платим, ако при-моран будем још ове ноћи отићи?“ — Ре-као сам и платио ми је, а за тим је оти-шао у собу, одакле је, као што вам је вра-тар казао, после поноћи око три часа од-путовао.

Толико од пивничара.

Питао сам Рајтера, да ли се опомиње на каквог познаника по имену : Фехтха-мера ?

Он ми је одвратио, да : не.

на ниже ; али кад их успоредимо са првим примером, видећемо и по ластару и по роду, да је много бољи од њега.

Трећи : Поред оба прва чокота, узмимо још и један трећи опет лозу са толико очију, и ставимо је уз тачку у водораван положај, некиде паралелно са земљом. И кад год ове очи крену и потеряју, видећемо да ће последњи крајњи ластар, опет бити најјачи и најдужи, али и остали и ако су тек нешто краћи од њега, ни у чему неуступају, ни по једрици ни по плоду. Сравнимо ли сада сва три ова чокота, уверићемо се, да је овај трећи најприродније растао, јер су му сви делови једнаки, а на њему и највише и најбољег плода има. Дакле овде је јасан доказ, да сок све ове ластаре једнако храни — по томе једнако и успевају. А да још једначије успевају, крајњи се ластар кад премани дужину осталих, а не требамо га за разводницу оставити, закинемо, тиме ће се струјање сока зауставити у толико, у колико ће остали ластари више сока добијати и боље успевати.

При овим наведеним примерима, можемо лако појмити, од какве је важности познати начин струјања сока, и према њему и сам положај лози знати дати.

Кад дакле знамо то, онда није нужно да поново наглашавам, да се положници (зато смо је и назвали положницом), разводници, мора дати водораван правац и то такав, да лоза ни са једним својим делом, ма на крају или у среди, не сме бити издигнута, ако је где уздигнута мора се везом довести у потпун водораван правац, јер у противном случају, ту ће на издигнутом делу највише сока струјити и дотични ластар највећма хранити, те ће највећи и бити.

Циркулација (струјање сока) бива у два маха као и код воћа. Прва периода почиње марта и траје до јуна месеца ; за тим наступа 10 – 12 дана застој. Друга пак, око 24 јуна и траје до краја јула.

За време прве циркулације сока, образује се само дрво. Дакле пре наступања ваља виноград орезати, а за време трајања њеног, подад-

Сад је требало све разгледати. Из онога, што сам од последњег сведока чуо, видело се, да је крађа са свим промишљена била, и да је тај лунез онај странац, који је прошле ноћи отпутовао. Због тога сам за излишно држао, да се на брзојавном звању распитам о депеши, што је крадљивац примио, по што сам предвидео, да је то тек привидно, а разносач је лунезова присталица. По томе сам главно истраживање оставио, да у М поведем.

Док сам о ствари у себи премисљао, по ново сам погледао на онај леп рукопис : „Фридрих Фехтхамер, поседник из О.“ и полагао ми сину зрачак наде у души.

На то се окренем к пивничару.

— Одведите ме у ону собу, где је тај путник преноћио !

Пети је у двадесет другом броју одсео био, т. ј. с оне стране ходника и близу тридесет четвртог.

Пажљиво сам и са свима осталима разгледао собу ; али нисмо ништа нашли, по чему би могли у траг ући.

То ми није неочекивано дошло и замолим келнера, да ми пошаље вратара, да га питам о назови разносачу брзојава.

Ни тад нисам ваљаног ослонца нашао. У колико се портир сећао, онај, о коме сам се распитивао, био је онизак и мршав човек без бргова, у обичном оделу

брати ластаре који ће да остану ; ово се стога мора чинити да се сок не тлачи на образовање простог дрвета него да служи као храна за приправљање добре лозе за наредну годину.

За време друге циркулације сока, ваља да се образују и потпуно развију ваљане очи на ластару, из којих ће на годину да потера нов ластар са плодом заједно.

П О В Р Т А Р С Т В О .

П л е в л е њ е .

Из земље, коју смо с јесени и с пролећа прекопали за усев, добро приправили и у њу семе засејали, не ниче само оно посејано семе, него и друго и то, по највише травуљина и коров, чије је семе ветром преко лета и јесени прошле године нането. Овај самоник врло је штодљив оном усеву кога смо ми засејали, с тога га и не смемо на леји дуго трпети. Већина усева кујнске банте испрва кад почне ницати, врло се тешко разликује, тако, да је тешко распознати једну врсту усева од друге. Тако исто тешко је распознати и самоник траве и корова од нашег посејаног усева све дотле, до год мало

не одјача и почне пуштати други и трећи пар листића. Кад већ почну растити ови листићи, по којима лако можемо да распознамо усев од корова, онда можемо приступити и плевљењу.

Плевљење је чување из корена непотребне травуљине, која самоником расте у посејаној леји. Плеви се за то, да коров и травуљина не отима, без икакве наше цели, храну од поврћа: јер напредовањем корова загушује се и тамани наш усев. С тога га ми морамо уклонити, да ону храну коју би коров на своје успевање тлачио, пружимо на напредовање посејаног поврћа.

Плевљење не сме бити ма како; оно се мора чинити са великом пажњом. Плевљењу нема од-

и без сваког послужитељског знака. Пошто пак често и обични људи разносе телеграме, то вратару није ово ни упадало у очи.

Приправан сам био и на та непотпуна извешћа. Похараном господину до знања ставим, да ћу за његово добро одмах у М. отпутовати, чим видим, што ће по свој прилици тако и бити, да је онај брзојав само подметнут и да ћу га оданде, како о свему дознам, известити, а дотле нек остане у „Португалском краљу“. За тим сам отишао на брзојавницу, где занета ништа нису знали о депеши, што је ноћу била на Фехтхамера дошла. По том сам отишао к нашем редареком. —

управитељу, где учиним пријаву и наредим да се на све стране брзојави опис особе, која се тражи. За тим се кренем у М.

Још то вече придем тамо и одседнем код „Златне круне.“

У гостионичкој ручаоници, што је тада скоро празна била, одмах сам познао по Рајтерову опису главнога пивничара, који је код благајнице рачунао.

Учтиво ми се приближио и запитао: шта заповедам?

Занеско сам пива и одмах ту седнем за сто.

По што у то доба не беше унутри више келнера, он ме је сам послужио, заузевши место поред мене; ваљда ми је са-

ређена годишња доба, у које се ради, и колико се пута мора преко године предузимати: оно се мора увек радити кад год се трава по лејама појави. Главно је при плевлењу, да се мора иза кише плевити, или ако је скоро није било, а коров обузима маха, оно се онда мора е вечери добро полити а сутра дан рано ујтру за росе плевити. Свака трава која се год плеви не сме се ма како из земље извући, или јој само надземни део закинути а корен у земљи оставити; јер тиме смо још горе учинили, коров после кратког времена из заостале жиле ће још бујније кренути, и усев нам и поврће још грђе таманити, — него се мора коров ухватити претима доле при земљи и са кореном га ишчупати, овако је плевлење ваљано и корисно.

Почупана травуљина са кореном не сме се оставити на леји, нити на стази, ни у крај ове, него се мора извући напоље ван леје, и на једну хрпу скупити и одма тај дан на ђубриште однети и унаоколном земљом загнути да иструне и у добро се ђубре претвори. Ако га на леји или ма где у башти оставимо, ухвати ће се опет кореном у земљи и даље ће растити.

Плевити се увек мора пре него што коров цвета, или још горе је ако дочекамо да му се већ и семе заметне. јер оно ће при плевлењу и чупању истрести се на земљу, и на годину на нашу велику штету и поновљени терет, ницати. — Једном речи, плеви се док је трава мала јер је тада и лакше и боље.

лица прочитао, да бих се радо с њиме разговарао.

Спољашност му је казивала, да је поштен и у сваком погледу ваљан младић — тако, да нисам више ни помишљао, е је исти у крађи удела имао.

Разговор нам је обухватио све, о чему се у таквим приликама збори, а на послетку и о путницима, па неприметно поведем реч о својствима и различитим добрим и злим ђудима у појединих путника, споменувши неколико примера, што сам из сопственог искуства знао. Између осталог споменем и чудноватог Инглеца, који је место меница свагда готов новац на пут носио ради трговачких послова, а по што се непрестано бринуо, да му га не украду и само о томе говорио, то није могао при путовању ни расположен бити.

Онда је дошло оно, што сам жељно очекивао. Пивничар ми одмах спомену странца, који је тих дана у „златној круни“ преноћио и који је без сумње исто таква луда морао бити, као што је и спо-

менути Инглез, јер је, као што је главни пивничар приметио, велику своту у новчанику носио.

Потпуно сам се уверио, да се по вољи могу поуздати у тога човека и за то га одмах запитам:

— Није ли се тај путник: Рајтер звао?

Келнер ме је погледао и веома се чудно.

— Чини ми се, да му је то име, рече; али да бих за извесно могао знати, донећу путничку књигу.

— Молим вас!

Све се веома чудно, али је ипак листао по књизи и на скоро узвикну:

— Тако је!

За тим покаже дотични ред.

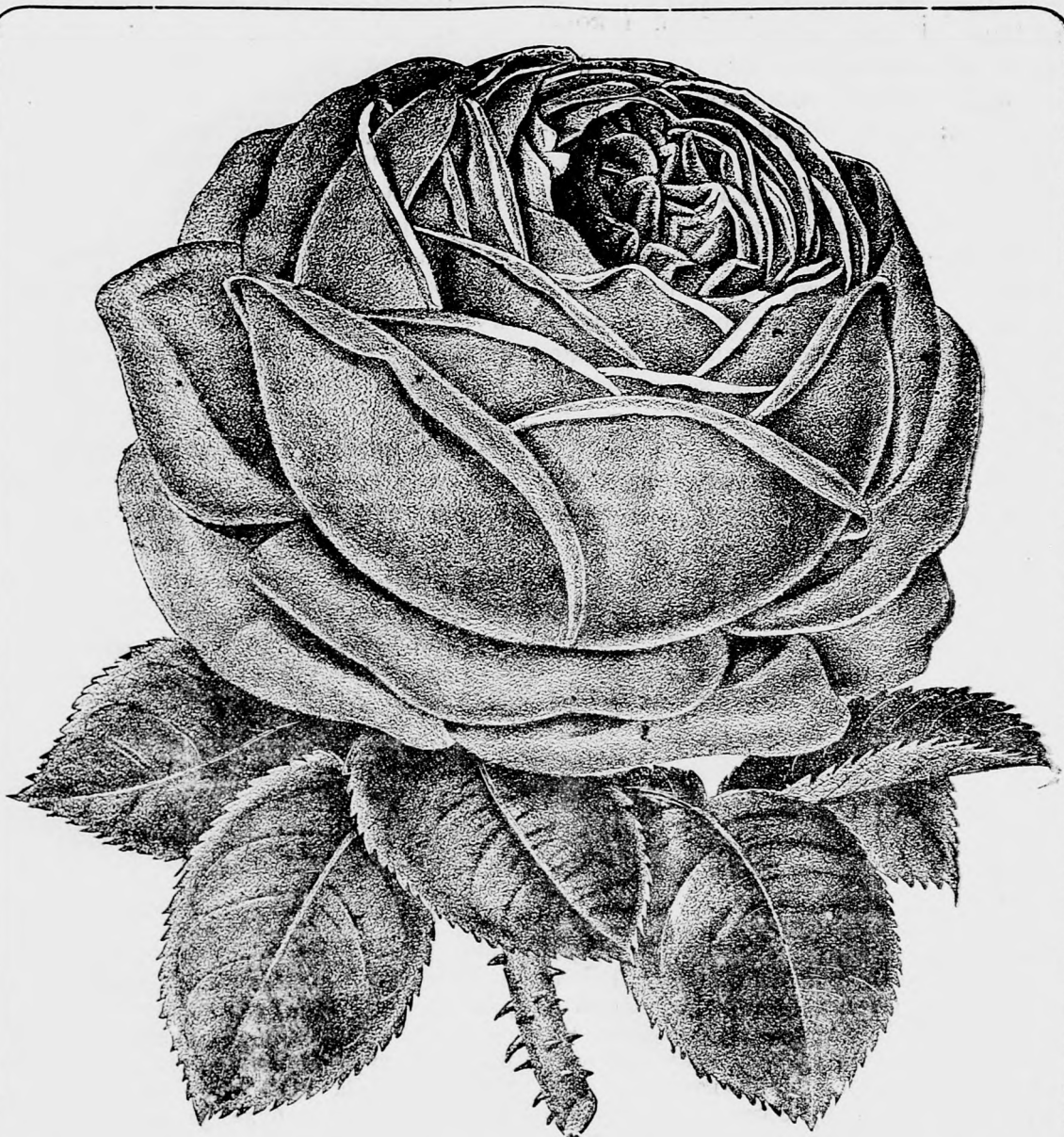
(Свршиће се).

ЦВЕЌАРСТВО.

Ремонтант руже.

Племените руже које се негују по нашим баштама, према својим

монтант руже. Главна особина ових ружа јесте та, што више пута преко лета цветају; заузимају прво место међу осталим групама, с тога

Сл. 48. Чудо лионско. — (Merveille de Lion. — Мервељ де Лион.)

неким особинама подељени су у више група. Једна група назива се ре- | се јако и препоручују. Ремонтант се називају по францеском глаголу

„remonte“ што ће рећи опет по-
пунити.

Ова је група бастард од тако
званих, бенгалске (месечарке) бур-
бонске и пољске руже.

Ремонтант руже могу се као
ниске неговати, кад се произведу
еменом, или кад се у врату корена
каламе и као жбун однегује; но
могу се неговати и као дрвце, а то
се чини, кад се накалами на пови-
шу дивјаку и образује лепа окру-
гла круна.

Ремонтант руже не могу одржати
јаку зиму, с тога се круна или жбун
повали к земљи и у њу затрпа: може
се и сламом увити, али ипак је бо-
ље земљом је заогрнути. При загр-
тању врло је добро да и стабло,
макар што је дивије, к земљи приг-
немо и оно загрнемо. — У пролеће
при одгртању режу се на 2 до 4
ока. Како једанпут процветају, тре-
ба им те леторасте, на којима су се
цветови пејављивали пократити, и
одма ће на брзо, из тих летораста
други летораста потећи са потпу-
ним цупољцима цветовима тако, да
до мрке јесени непрестано цветају.

У ову групу спадају силне вр-

сте (варијетети) и то разне боје, од
којих ће мо овом приликом укратко
описати једну врло лепу такозвану
Чудо Лионско (Merweille de Lion.) ко-
ју у слици 48. видимо.

Ова ружа има врло леп бео
цвет, цела јој је горња повр-
шина превучена са светлом
превлаком, која се прелива као ат-
лаз; по површини једва се види пре-
ливање ружичасте боје. Кад се под-
пуно расцвета унаоколни цветни-
стићи се подуврате а средина као
да је наодрешена. Подпуно раз-
вијена врло је велика у пречнику
износи до 15 см. Облика је полу-
кугlastог, врло пуна, раст снажан
и крут; више пута цвета, цвет за
себе стоји а никад удружен са дру-
гим цупољком. Сваки је цвет обко-
љен правилно унаоколо поређаним ли-
шћем, које под цветом изгледа као
каква манжетна. Због лепшег из-
гледа, боље ју је каламити на сред-
ње величине дивјаку а никако на
високу, јер цвет усправо стоји на
крутом леторасту. — У пролеће се
у полак орезује а средина подпуно
изсеца.

Д О П Ш С П.

Смбор маја 1890.

(Гајење свилених буба у срп. учитељској
школи.)

Питомци и питомице III. разреда Срп.
учит. школе обвезани су да уче „Гајење
свилених буба“ По књизи г. М. Петро-
вића. Преко школске године слушају пре-
давања од г. М. Петровића, а када припе-
време гајењу буба, добијају неку одређену
количину семена од инспектората Сегед.
(5 грамова) те међу собом поделе и код
куће сваки по једнаку количину гаји. —
Тако је бивало пређашњих година.

Ове године добили су од местне Црк-
вене општине, ветриву, суву и даском
патосану дворану за гајење свилених буба.
У овој дворани су сви заједно како мушки

тако и женске гајили свилене бубе под
надзором њиховог проф. г. Петровића При
гајењу поступали су овако:

Добили су семе 12/6. а почеле су се
лећи 17/6. Првог дана када су се почеле
лећи била је температура 19° С а после
су ложењем подизали температуру сваки
дан са 1° С док нису постигли топлоту
од 25° С а после су је снижили до 23° С
и температура је остала све док се нису
завиле. — За цело то време пазили
су да у дворани буде увек чист и свеж
ваздух, стога су је често ветрили, а да
не би била велика прашина, рибали су
дворану сваки трећи дан. Лишће којим
су их хранили пазили су да буде свагда
суво, а које је било прљаво чистили су
га. Док нису прешле 2 мену резали су

лишће на резанце и са таквим су их хранили, а кад је наступила 3. мена хранили су их целим листом све док се нису завиле.

Пречишћивали и разређивали су их сваки дан у јутру на чист папир. По менама, које су заједно прелазиле менау, разделили су их у 5 разреда, сваки разред на засебно место. — Када су прешле 4 менау, онда су на јв и ш е ј е л е, и то је трајало тако 8 дана и тада су се почеле завијати. За завијање су имале засебан кревет, на ком су биле понаместане метле. Почеле су се завијати 15 маја а све су се завиле до 22. Берба је била 25. маја и разделили су коконе у 2 разреда. Имали су свега 14 килограма. За које су добили 14 ф. П—ћ.

Мостар на Духове 1890.

Много сам размишљао о томе, како да се овде у нашим крајевима одпочне мало озбиљније радити око напретка наше пољске економије у сваком погледу, које се познавајући већи део Херцеговине, врло на ниском ступњу налази: и дошао сам до тога убеђења, да би се овдашњем нашем народу само тако могло помоћи, кад би сво наше свештенство и учитељство свим силама се упело, на поред црквених и школских дужности, проучавали стручне списе и црпећи из њих практичних упутстава и делом и речима упућивало наше у сваком погледу науке пољопривреднике.

Ја вам г. уреднице не могу ништа лепога и напреднога писати о начину рада наших њива. Све се ради као од беде и са најпримитивнијим оруђем. И који би што и хтео да учини, не зна како ће, те и не може са земљом да напредује. Земља се овде свуд оре дрвеним плугом, управо кад би се овај придев могао поређивати, казао бих: најдрвенијим. — можда простији није био ни у стара римска времена. Разуме се, да се оваким алатом не може земља ни узорати као што треба, а не још и уцитити је, како би то иначе могло и требало бити. Дивна је долина Мостарска, кад би се знало и умело, за мало година, могла би бити прави перивој: сада је тако рећи дивља, истина ради се на њој, али како?

Има баштована, који сеју и расађују зелен и др. но то за оне, који знају шта су баште и какове би оне могле овде бити, — није вредно ни говора о њима водити. Жалост је грозна, тим већа што је ово земљиште тако подесно, да не може ваљда нигде подесније бити. Скоро средином ове

доље тече знаменити поток „Радобоља“ који је овоме месту права благодат и даје толико воде, да не само што задоста даје вароши кроз проведене цевии пијаћу воду, него би се још и цела долина могла натапати њоме, што се местимце и сад чини; а међутим заузима такав положај према долини, да се вода може на све стране са мало труда одводити и опет лако је испуштати у Неретву. Боље се ваља не може ни замислити, па ипак, као што реко како се нимало пољопривреда у строгом смислу, не развија, тако се ни у ком погледу не развија ни воћарство ни баштованство.

Долина је ова истина богата зеленилом; дрвећа и воћа је довољно по баштама, али је то највише дивље и поразбачено које где, без икаква реда и изгледа. Нема ни ту ни једне племените воћке; једино што има много и врло добрих смокава и шипака. Смокве су читава велика дрвећа, често као тамо код вас кајсије, и врло добро рађају.

Трешања такође има приличан број и то највише у виноградима; но друга воћа као: јабука, крушака, кајсија и т. д. нисам нигде видео, ма да би оно овде добро успевати могло.

Могуће је, а и жеља је, да ће се кроз коју годину све то изменити и на боље окренути, тим пре, јер је од скоро окружна власт у Мостару уредила врло леп и простран врт расадник; из кога ће се моћи временом врло много воћа расађивати. Много је већ ове године у њему накаламљено разноврстним племенитим воћем.

За сад се задовољите г уреднице и овим а други пут више о нашој околини. — (Врло вас лепо молимо да се јављате што чешће и опишете што тачније све гране Ваше пољопривреде. — Ур.) J. III

Вел. Радинци свршетком Маја 1890.

Међу осталим економским гранама које овде наш народ тера, спада и пчеларство. Истина, да је у малом обиму, али се надаати, да ће јако у напред коракнути, судећи по живом заузимању, наших сељака, да ту — тако названу по речима славног пчелара Еренфелза: појезију у пољопривреди.

Наш народ овде пчеларио је и пчелари по примеру својих старих, те нећете видети ни једне врете кошњицу Ђерзонку, већ само старе обичне кошнице (поклонљаче), у којима се сав народ (пчеле) уништи, кад се мед вади.

Заиста се може рећи: округна и вандалска награда пчелама, што су нам целог лета радиле. Па опет није се смело нашем сељаку рећи, против таковог пчеларења.

А сад?

Нећете веровати г. уреднице, да нема ни једног овде предплатника вашег цењеног листа, који се слаже са старим пчеларењем, како га је од оца примио. И они, који нису предплатници заједно са овима читају одушевљено и прате озбиљно теорију (науку) пчеларства, коју доносите у вашем цењеном листу.

Сада ми већ многи обећаше, да ће пчеларити, а они, који већ пчеларе, да ће купити кошнице Ђерзонке. Како ће се ово остварити и хоће ли, јави ћу вам у своје време.

У пчеларењу предњачи честита породица Мишковић. Па како им се добарце налази од села на четврт часа удаљено, то је и ковандук на томе месту у воћњаку смештен. Тик уз ковандук жубори биетри поточић, а с' обе стране потока налазе се мали гајеви и шарне ливаде, са пољским цвећем, које пружају пчели у изобиљу паше.

Са врло малим радом у ковандуку око пчела, заслужила је иста породица прошле године за продати мед преко 45 фор.

па и остали пчелари добили су не мање да свој мед. У истини, лепа заслуга за мали труд, а покрај тога има се у кући као понуда, па чак и као лек употребљава се.

Како у томе, тако и у осталим радовима, живо се ради и напредује, па зато се и могло видети весело лице у сељака. Али на сами празник Духове забело нам је срце. Наједном по подне дигао се силни вихор. Небом се повили црни и густи облаци, па прекри село и околину. Сивање муња и грмљавина, лили хорила се над нашим кућама. Тама се спустила да једва човека распознају можеш. Но нека је хвала Богу, код нас прође на миру и сврши се падањем лене кише, а у околини падаше нешто и леда; али није нанео велике штете.

Тек да се поврате сељаци од страха за летину своју, а стиже нам сво и други. — Магла, која је трећи дан Духова први пут пала на наша жита, пада мало не свако јутро сво још и сада и Бог зна докле ће је још бити. Медљика је већ досад приметно квара житу учинила и чини, а сељаци су изгубили наду на добру жетву, ако овако још који дан потраје.

С. В. В.

J. C. SCHMIDT

ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

СЕМЕНА

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа.

ПРОИЗВЕДЕНИ БИЉАКА

сваке врсте, особито екзотична цвећа и **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано.

J. C. SCHMIDT

Erfurt.

Штампано код Антона Мужика у Сомбору.